

Rechtskundig Weekblad

Verschijnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

De bijdrage van Prof. J.P. Haesaert tot de Algemeene Rechtsleer.

Noch suchen die Juristen eine Definition zu ihrem Begriffe vom Recht.
Kant (Kritik der reinen Vernunft,
Akad. Ausg., blz. 479.)

Het verschijnen van het laatste werk (1) van Prof. Haesaert, is de aangewezen gelegenheid om de aandacht te vestigen op zijn bijdrage tot de algemeene rechtsleer.

Wat hij een « Schets van een algemeene rechtsleer » noemt — alleen de materiele omvang van het boek kan een verschooning heeten voor het gebruik van deze al te bescheiden uitdrukking — is inderdaad de samenvatting en de samenordering van stellingen door hem reeds vroeger, ietwat uitvoeriger en afzonderlijk, in de Fransche taal gepubliceerd (2).

Door zijn laatste prestatie heeft Prof. Haesaert, o.i. meteen een plaats onder de vooraanstaande Nederlandsche rechtstheorici verworven en krachtig bijgedragen tot de ontplooiing van de Nederlandse rechtswetenschap.

* * *

Vanaf de inleiding heeft men het gevoel dat de auteur een ernstige poging zal wagen om streng wetenschappelijk te werk te gaan en zich te hoeden voor al de metaphysische « wolfijzers en schietgeweren » waarvan zooveel van zijn voorgangers het slachtoffer geweest zijn.

Het werk vangt aan met de omschrijving van het begrip van de algemeene rechtsleer : « De alge-

meene rechtsleer beoogt de studie der konstitutieve voorwaarden van het recht op zichzelf. Konstitutieve voorwaarden zijn noodzakelijke voorwaarden, waarvan het wegdenken de ineensorting van het betrokken object medebrenkt. In dit bestek wordt niet gedacht aan de konstitutieve voorwaarden van een *gegeven* rechtsorde, doch van *het* recht op zichzelf, dit is, vrijgesteld van iedere plaatselijke of tijdelijke bijzonderheid ». (Schets, blz. 9.)

Het belang van dergelijke studie wordt onmiddellijk duidelijk gemaakt. De rechtswetenschap bestaat alleen als « corpus » van de afzonderlijke rechtswetenschappen, zooals daar zijn : de rechtsdogmatiek of normbeschrijvende wetenschap, de sociologisch-explikatieve rechtswetenschap, de rechtspolitiek of normponeerende wetenschap en de rechtsgeschiedenis. Al deze wetenschappen gaan uit van de vooronderstelling dat er in de maatschappij een specifiek rechtelijk verschijnsel waar te nemen valt. Dit vermeende verschijnsel vormt hun gemeenschappelijken grondslag. Doordien zij de studie van dit verschijnsel als haar voorwerp beschouwt, zal de algemeene rechtsleer eenerzijds de voorwaarde zijn tot de systematische eenheid van de gansche rechtswetenschap en zal zij anderzijds, door de strenge bepaling van wat al dan niet rechtelijk is, aan iedere vertakking der rechtswetenschap noodlottige afdwalingen besparen. (blz. 10-11.)

Maar, om die belangrijke rol terdege te vervullen, moet zij zich stipt houden aan haar eigen taak ; wat totnogtoe, volgens onze auteur, niet het geval geweest is. Zoo komt hij er toe, na de tekortkomin-

gen in de theorieën van een vijftiental voorloopers bondig bloot gelegd te hebben (blz. 11-27), het domein van de algemeene rechtsleer af te bakenen. Zij is te verwarren noch met de algemeene normologie, welke tot de rechtsdogmatiek behoort, noch met de rechtsphilosophie — « Die Rechtsphilosophie ist Sache des Philosophen und nicht des Juristen » (Binder), — noch met de rechtsencyclopaedie, welke zich vergenoegt met een overzicht te geven van de verschillende indeelingen der rechtswetenschap voor leeken en beginnelingen.

Het materiaal van de algemeene rechtsleer wordt geleverd door de rechtsregelingen. Haar doel is nochtans niet norminhouden naar voren te brengen. Ze is uitsluitend een wetenschap van het *zijn*. Daardoor is ook haar methode aangegeven: deze methode is niet de normatieve maar de gewone wetenschappelijke. Derhalve besluit Prof. Haesaert de Inleiding tot zijn « Schets » met de zeer wijze vermaning: « Streng moet vermeden worden », te vervallen in het methodensynkretisme, hierin bestaande, dat het op een vraag naar het *zijn* reageert met een antwoord ontleend aan de *behoorlijkheid* » (blz. 30.)

* * *

Prof. Haesaert zal dus, in zijn streven naar methodologische reinheid een weg uitgaan welke volkomen tegenover gesteld is aan dien welke Kelsen volgt (3). Ook Kelsen wil streng wetenschappelijk wat rechtelijk is omschrijven. Ook hij sluit alle referentie tot om 't even welken norminvloed uit. Hij stelt zich evenwel op het standpunt van de normatieve wetenschap: het rechtsbegrip kan alleen *rein* gevat worden wanneer men tot den zin van de specifieke positief-rechtelijke *behoorlijkheid* doordringt. Voor Prof. Haesaert is de specificiteit van het recht alleen te vinden in die maatschappelijke gedragingen welke als rechtsverhoudingen begrepen worden: zijn theorie zal een socio-psychologisch karakter dragen en is volledig op het maatschappelijke *zijn* gericht.

* * *

De eerste vraag welke nu gesteld wordt, luidt: wat is de rechtsverhouding? De inhoud van het hoofdstuk dat in de « Schets » aan het beantwoorden van deze vraag gewijd is (blz. 31-82), stemt ongeveer overeen met de stof van een vorig werk van Prof. Haesaert: « La Forme et le Fond du juridique ».

Het criterium van de juridische specificiteit is niet *in* de rechtsregelen te vinden. Noch in hun inhoud: aan de hand van treffende voorbeelden betoogt onze auteur hoe voorschriften van allerlei aard: godsdienstige, zedelijke, aesthetische, biologische, enz. in het recht opgenomen worden en hoe

het derhalve niet opgaat het recht met een bepaalden norminhoud te vereenzelvigen (blz. 33-43). Noch in hun technische bijzonderheden: de fijnere afwerking kenschetst niet de rechterlijke normen tegenover de zedelijke — ook deze normen worden door de kasuïstiek duidelijker omlijnd; het imperatief-attributieve is geen algemeen kenmerk (4) van de rechtsregelen en kan dus op zijn beurt niet het gewenschte criterium bieden; en ook de dwang — hij weze algemeen gedacht of precies geformuleerd — zal niet de kern uitmaken van de juridische specificiteit (blz. 43-52).

* * *

Dit laatste punt loont de moeite dat wij er eenigszins over uitwijden.

« Dwang — zegt Prof. Haesaert — komt overal in het maatschappelijke voor. Men kan inderdaad van dwang spreken overal reeds waar een reden of een impuls voor een zekere wilsbestemming bestaat, nl. wanneer een *iets* ondervonden wordt als een last, als een druk op onze beslissingen, als een rem op onze oogenblikkelijke neigingen. Dwang tast zoowel de imperatieven der moraal, als de voorschriften der mode en der gebruiken aan » (blz. 45-46).

Deze bewering, dat er een zekere dwang te bespeuren valt bij het volbrengen van om 't even welke menselijke handeling, heeft veel van een truisme. Inderdaad, gezien de mensch zich voortdurend te midden der natuur en der maatschappij bevindt, kan het niet anders of hij zal in zekere mate de invloeden van beide bestendig ondergaan.

De vraag, in dat opzicht de belangrijkste, betreft het al of niet bestaan van een specifieke rechtelijke bekrachtiging, welke, als bestanddeel van de rechtswet, norm gedacht, een dwingende invloed heeft of beoogt in de richting van de naleving dezer norm.

En hier moeten wij zeggen, dat noch de logische, noch de positieve kritiek waarmee Prof. Haesaert, overigens op zeer boeiende wijze, de stelling van de specifieke rechtelijke bekrachtiging bestormt, ons overtuigen kan. De manier waarop rechtsvoorschriften bekrachtigd worden, verschilt inderdaad van de manier waarop dit voor andere voorschriften geschiedt. Het al of niet dragen van een hoed, het bedrog bij het spel, de ondankbaarheid voor een bewezen dienst hebben niet dezelfde maatschappelijke gevolgen als diefstal en het niet nakomen van rechtelijke verbintenissen.

Zeker is totnogtoe geen bevredigende karakterisering van de specifieke rechtelijke dwang voorhanden en blijft het vraagstuk onopgelost van de « *leges imperfectae* » van het internationaal recht en van de grondwettelijke voorschriften. De algemeene oplossing ligt misschien in de richting van een

samenvoeging van de noodzakelijkheid der norm-eenheid bepaald door de doeleenheid welke de maatschappij in bepaalde gevallen nastreeft, zooals Krabbe (5) er op gewezen heeft, met de gedachte van Géný (6) volgens dewelke de rechtsregeling in elk geval het kenmerk draagt van een begeleidende strekking tot een dwingende bekrachtiging.

* * *

Wat er ook van zij, het komt ons voor dat Prof. Haesaert zelf, in zijn verder betoog, het bewijs levert dat het probleem van den dwang, nl. onder den bijzonderen vorm van geweldsaanwending, het centraal probleem van de rechtskarakteriseering blijft.

Vooraleer wij dit duidelijk maken, dient er nog gewezen op de weinig overtuigende kracht van de positieve kritiek van onze auteur op de stelling van de dwingende bekrachtiging als kenmerk voor het recht. De uitzonderlijkheid van de dwangsaanwending — daar rechtsregelen gelden zonder dat zij van een bepaalde bekrachtiging voorzien zijn en daar andere weer, alhoewel met dwangmiddelen bekrachtigd ofwel algemeen worden nageleefd, ofwel bij overtreding niet den voorgeschreven dwang uitlokken — meent Prof. Haesaert als een reden te kunnen aanhalen tot verwerping van bewuste stelling. Dit is geen doeltreffende bewijsvoering. De *uitzonderlijkheid* van den rechtsdwang is geen argument tegen de opvatting van dien dwang als bestanddeel van de rechtsverhouding. Zooals, met betrekking tot de omschrijving van het staatsbegrip, Carré de Malberg het heel juist betoogt (7), kan uit een bepaalde politieke evolutie, waarbij de wijze van rechtsvorming zoo verandert dat schier automatisch een meer spontane naleving van de rechtsvoorschriften in de hand gewerkt wordt, geen munt geslagen worden om de heerschermacht — « la puissance dominatrice » — van den Staat, welke op grond van de Kelseniaansche kritiek terecht als de dwingende aard van de rechtsorde kan beschouwd worden, uit bewust staatsbegrip (resp. rechtsbegrip) te sluiten. De reden hiervan is te vinden in het feit dat de maximum-bevoegdheid door het recht toegekend — en deze maximum-bevoegdheid is de mogelijkheid van het uiteindelijk beroep op den rechtsdwang — niet alleen in acht dient genomen met betrekking tot de vaststelling van de grens der rechtelijke bevoegdheden, maar ook en vooral terugslaat op de omschrijving zelf van het recht.

Hier nu knopen wij aan bij de aangekondigde kontradiktie in de leer van Prof. Haesaert. Hijzelf, wanneer hij den specifiekken vorm van het recht tracht aan te geven, wanneer hij het kenmerk dat de rechtsverhouding differentieert van alle andere, eenigszins normeerende maatschappelijke verhou-

dingen, welke er mee kunnen vergeleken worden, wil bepalen, tot welke oorspronkelijke, nu evenwel slechts onder een gesublimeerden vorm in de autoritair-subordinatieve verhouding voortbestaande bron leidt hij de gezochte rechtskarakteriseering terug? Tot het bedwingende geweld! (blz. 60-62 en 70-72) (8).

* * *

De zooeven vermelde autoritair-subordinatieve verhouding, kenmerk van het rechtelijke, wordt, naar Prof. Haesaert, in een geëvolueerde maatschappij als volgt te voorschijn geroepen. De autoritaire houding is, bij het individu, spontaan. Zij zal evenwel de subordinatieve houding bij andere enkelingen slechts dan verwekken, wanneer deze erkennen dat de autoritaire optredenden bevoegd zijn om aldus te handelen. Schrijver ontleedt heel fijn de verschillende schakeeringen van den grond tot dergelijke bevoegdheidserkenning — en nl. daar waar het de bevoegdheid tot rechtsstelling, de wetgevende bevoegdheid in breeden zin betreft (blz. 76-77). Hier nogmaals is de uiteindelijke mogelijkheid van een dwingende geweldsaanwending het noodzakelijke kenmerk van een werkelijken grondslag voor deze erkenning (9).

* * *

Wie met de denkbeelden van Prof. Haesaert vertrouwd is, weet, dat al hetgeen wij tot hiertoe betreffende zijn antwoord op de vraag naar het wezen van de rechtsverhouding gezegd hebben, slaat op datgene wat onze auteur als de *vorm* van het rechtelijke kenschetst. Het oogenblik is aangebroken om datgene wat hij als *grond* van dit verschijnsel aangeeft, te ontleiden.

De grond van het rechterlijke is, volgens Prof. Haesaert, het maatschappelijk systeem (10).

Een systeem is, naar het « *Vocabulaire* » van Lalande (Forme et Fond, blz. 66): « un ensemble d'éléments, matériels ou non, qui dépendent réciproquement les uns des autres, de manière à former un tout organisé ».

Een maatschappelijk systeem is « een systeem van activiteiten, welke zich naar hetzelfde doeleinde richten of gericht zijn » (« *Schets* », blz. 63) of m.a.w. « een systeem van menselijke synergieën ».

In dergelijk systeem ontwaart Prof. Haesaert drie bestanddeelen: de bestaansoorzaak — « la raison d'être » —, de middelen en de krachtlijnen ter verwezenlijking. Een voorbeeld zal de stelling verduidelijken. Wanneer wij het maatschappelijk systeem nagaan dat de grond is tot de rechtelijke instelling der vennootschap, zooals zij door art. 1832 B. W.

bepaald wordt, dan vinden wij de aangegeven bestanddeelen als volgt terug :

1) bestaansoorzaak : winst verwerven ;
2) middelen : gemeenschappelijke inbreng, menselijke activiteiten ;

3) krachtlijnen : bepaling der wederzijdsche posities der partijen (welke plaats heeft volgens het schema der organisatie) — bepaling der richting door ieder te volgen met het oog op de bestaansoorzaak — uitvoering van het voorgaande volgens een diagram uitgeteekend door de besluiten der algemeene vergadering (Schets, blz. 66).

Alle bestaansoorzaken hebben evenwel een gemeenschappelijken grondslag : het vredig verkeer (Schets), blz. 64 (11) : met een vijand is geen synergie mogelijk.

* * *

Deze algemeene bestaansoorzaak is, gezien het rechtelijke slechts daar ontstaat waar de autoritair-subordinatieve verhouding een maatschappelijk systeem in een rechtelijk systeem omzet, natuurlijk ook de algemeene grondslag voor het recht zelf.

Prof. Haesaert zal wellicht toegeven dat er met dergelijk begrip weinig of niets aan te vangen valt. Hobbes beweerde dat de oorzaak van het ontstaan van de burgerlijke maatschappij en van hare dringende inrichting gegeven was door het feit dat de mensch een wolf is voor den mensch. Prof. Haesaert beweert integendeel dat het recht zijn bestaan te danken heeft aan het feit dat de menschen het goed maken met de menschen. Beide stellingen zijn even waar — en even onbruikbaar voor een juiste karakterisering van het recht.

Quid over de bijzondere bestaansoorzaken ? Hier ook heerscht groote onduidelijkheid. De bijzondere bestaansoorzaken kunnen hun respektieve verwezenlijking in den weg staan en de systemen, waarvan zij den grondslag zijn, ontbinden (12). Alleen het recht vermag orde te brengen in dezen toestand. Alleen een artificieel ingrijpen zooals dat van de rechtsvoorschriften vermag eenerzijds de structuur op te bouwen welke het best bij de bestaansoorzaak van een systeem is aangepast en anderzijds deze structuur in stand te houden door dwang (13).

Hieraan weze toegevoegd, dat zelfs wat minder onstuimige bestaansoorzaken en systemen, zooals zij in de latere werken van Prof. Haesaert beschreven worden (14), toch steeds van weinig dienst blijken te zijn om ons de « Konstitutieve » voorwaarden van het recht met duidelijkheid aan te geven. Eenzelfde bestaansoorzaak kan door systemen van verschillende structuur verwezenlijkt worden. En niet alle systemen dringen door tot het rechtelijke, zonder dat eenige regelmatigheid voor het al of niet verrechtelijken kan opgegeven wor-

den (15). Er heerscht alleen een zeer ruim possibilisme.

* * *

De algemeene trekken van de bevindingen van Prof. Haesaert beamen wij volledig. Alleen begrijpen wij zijn eigenaardige terminologie niet. Waarom wordt hier gesproken van een *bestaansoorzaak*? De oorzaak van iets wordt toch niet verwezenlijkt door dat iets : zij is aanwezig op het oogenblik dat zij zich laat gelden. Van een doel zou hier veeleer moeten spraak zijn. Maar deze uitlegging wordt uitdrukkelijk afgewezen (16).

Anderzijds trouwens, gezien de bestaansoorzaak niet werkelijk het rechtelijk systeem bepaalt, doch alleen het rechtelijk systeem zonder een bestaansoorzaak niet denkbaar is, zou het niet nauwkeuriger zijn hier te spreken, niet van een oorzaak, welke met een noodzakelijke en voldoende voorwaarde gelijk staat, maar slechts van een louter noodzakelijke voorwaarde ?

Deze wijziging in de terminologie zou overigens ook het voordeel bieden beter het verband in het licht te stellen tusschen de uitslagen van Prof. Haesaert's onderzoek zooals zij geleverd worden in het eerste en het tweede hoofdstuk van zijn « Schets » en het begrip van de algemeene rechtsleer volgens de bepaling welke hij er van in de inleiding geeft (17).

* * *

Het onderzoek naar de regelmatigheden in het recht heeft onze auteur tot de vaststelling geleid (18) dat er om zoo te zeggen geen fundamenteele regelmatigheden zijn, terwijl van een technisch standpunt uit alleen de algemeene neiging tot krachtenbesparing (« économie de l'effort ») kan vastgesteld.

Inderdaad moeten wij in het recht een onderscheid maken tusschen het « konstitutieve » en het « konstruktieve » recht (in « Notion du droit positif » : le droit constitutif et le droit systématique (19).

Het konstitutieve recht bestaat « grosso modo » uit de verzameling van de in de rechtsorde opgenomen bestaansoorzaken met de algemeene structuur der rechtelijke systemen die er op geschoeid zijn. Het konstruktieve recht zal de technische uitwerking behelzen van deze gegevens (20).

Dit verschil ligt wellicht ook ten grondslag aan het onderscheid tusschen rechtsnorm en rechtsregel (21), met dien verstande dat de rechtsregel op zichzelf dient beschouwd als de afgezonderde uitslag door het konstruktieve recht opgeleverd en slechts een bestanddeel is van de norm, dewelke meer de geheele richtinggevende konstruktie is zooals zij voornamelijk door het konstitutieve recht wordt aangegeven.

* * *

Wanneer aldus rechtsnorm en rechtsregel bepaald zijn, dan moet het antwoord gegeven op de vraag : hoe verwezenlijkt zich recht ?

De vier bladzijden (22) waarin Prof. Haesaert dat antwoord in feite geeft zijn slechts ten volle te begrijpen wanneer men niet uit het oog verliest, datgene wat in de vorige bladzijden hier en daar doordringt als een algemeen kenmerk van het recht (23).

Het recht is een wilsprodukt. Een produkt van den vrijen of van den vrij gedachten wil. De rechtsnorm beoogt een veranderen of een beïnvloeden van het spontane verloop van het menselijk gebeuren.

De norm is voorts ondingelijk (24). Hoe kan nu uit het geestelijke het feitelijke voortvloeien ? Het probleem is moeilijk, zegt Prof. Haesaert. De oplossing schijnt volgens hem te liggen in de opvatting van de verhouding tusschen rechtsregeling en beïnvloed feit als deze van een kausaliteit. Doch, vanzelfsprekend, niet deze van de natuurlijke kausaliteit (25).

Het probleem bestaat trouwens ook in omgekeerden zin, te weten hoe uit het feitelijke : de maatschappelijke verhoudingen, het geestelijke : de rechtelijke voorschriften, voortvloeit.

Het is, om het in een paar woorden te zeggen, het probleem van de « Eigengesetzlichkeit » van het recht en van het « Grenzgesetz » dezer autonomie, zooals Kelsen het heeft erkend (26). De spanning tusschen de wereld der normen en de wereld der feiten, zegt Kelsen, mag niet beneden een zeker minimum dalen, zooniet is er van geen norm meer spraak en blijft alleen de natuurlijke kausaliteit over ; maar anderzijds mag de spanning niet boven een zeker maximum stijgen of de normen hebben geen zin meer daar zij geen invloed meer uitoefenen op het feitelijk gebeuren.

De gansche « Schets » van Prof. Haesaert kan beschouwd worden als een merkwaardige parafraze op deze stelling van Kelsen. Het rechtelijke steunt eenigszins op het feitelijke, op het maatschappelijke (hoofdstuk I) ; maar het maatschappelijke is slechts een noodzakelijke voorwaarde, niet een bepalende oorzaak van de rechtsvorming (hoofdstuk II) ; in het wezen van de norm ligt dienovereenkomstig een zekere spanning tusschen de richting die zij aangeeft en het zijn, wat niet wegneemt dat de feitelijke verwezenlijking afhankelijk is van de hoogte dezer spanning : is zij te groot, dan gaat de norm niet in verwezenlijking en verliest zij haar zin als rechtsnorm (hoofdstuk III) (27).

* * *

Het werk van Prof. Haesaert getuigt niet alleen van een buitengewone belezenheid, het is ook van

een gewrongen kernachtigheid in de uiteenzetting der denkbeelden. Maar vooral getuigt het van een onvermoeibare bekommring om de wetenschappelijke waarheid, welke eerbied afdwingt. Geen naam, geen leer, zoo imponeerend zij ook mogen wezen, worden ontzien : onverbiddelijk gaat de kritiek van Prof. Haesaert over alle denkbeelden welke hem ongegrond voorkwamen. Wij denken hier namelijk aan knappe ontledingen als deze over Marx, Krabbe en Kelsen.

In het positieve meenen wij echter dat onze auteur, naast zeer gevatte stellingen over speciale quaesties zooals b.v. de eenheid van het begrip der rechtspersoonlijkheid zoo voor natuurlijke als voor zedelijke personen (blz. 214-215), zijn leer der oorzaak (blz. 226-227), zijn theorie der erkenning (blz. 76-79), de belofte, in zijn inleiding aangegaan, ons een strenge bepaling van wat al dan niet rechtelijk is te geven, in algemeenen zin niet heeft kunnen houden.

Dit moet hem echter niet ten kwade geduid worden. Dragen immers de sociale wetenschappen, voor zoover zij met *wetenschap* iets willen te maken hebben, niet het kenmerk van een zekere onduidelijkheid ? (28)

Te vaak worden ons heden, op het gebied van het recht, politieke geloofsbelijdenissen als wetenschappelijke waarheid voorgeschoteld dat wij niet met dankbaarheid de prestaties zouden begroeten van wetenschappelijke « lie-hunters » zooals Prof. Haesaert er een, en onder de beste, heeft bewezen te zijn.

Henri FAYAT.

- (1) « Schets van een algemeene Rechtsleer » door J. P. Haesaert, 278 blz., 1935, De Sikkell, Antwerpen, in de Vlaamsche Rechtskundige Bibliotheek, uitgegeven door het R. W. onder leiding van Prof. R. Victor.
- (2) o.m. « Notion du droit positif » in « Archives de Philosophie du Droit et de sociologie juridique », Paris, 1932, n°s 3-4, blz. 447-479 — « Contingences et régularités du droit positif », Gent, 1933, 115 blz. — « La Forme et le Fond du Juridique », Brussel, 1934, 127 blz.
- (3) Prof. Haesaert : « La Forme et le Fond du Juridique », blz. 9-11 en « Schets », blz. 54-56.
- (4) blz. 44-45; en blz. 232-234 wat het zuiver imperatieve betreft.
- (5) Die moderne Staatsidee, 1919, blz. 77.
- (6) Science et Technique en droit privé positif, 1914-1924, blz. 48.
- (7) Contribution à la Théorie générale de l'Etat, 1920, Tome I, Avant-propos.
- (8) Zie ook Haesaert : « Notion du droit positif », nl. blz. 452, waar onze auteur er, om een familiere zegswijze te gebruiken, met den groven borstel over gaat. « Nous devons aller plus loin et affirmer que la sanction sort du domaine juridique. Elle n'est pas une organisation, mais un fait destiné à soutenir une organisation. La peine constitue dans le droit un facteur de désordre. »
- (9) Zie ook Haesaert : « Notion », blz. 466-467.
- (10) Notion du droit positif : blz. 447-459 — La Forme et le Fond du juridique : blz. 63-83 — Schets, blz. 63-70.
- (11) « l'entente » heet het vredig verkeer in « La Forme et le Fond », passim.

- (12) Notion du droit positif, blz. 449-450.
 (13) ibidem.
 (14) La Forme et le Fond: blz. 63-83 en Schets: blz. 63-70.
 (15) Aan het bewijzen van het gebrek aan regelmatigheid in de verrechtelijking is het tweede deel van het tweede hoofdstuk van de « Schets » gewijd (blz. 145-188): toevalligheid van de receptie in het recht, toevalligheid van het vervallen uit het recht, historische ongerijmdheden, onregelmatigheid der jurisprudentieele constructies: zoo luiden de oordeelen van Prof. Haesaert. Er woedt door gansch dat gedeelte van het werk een waarlijk mephistophelische geest. Het is dan ook niet te verwonderen, dat de « Schets » aan Camille Huysmans, de sympathieke « duivelsvriend », opgedragen is. — Zie ook Haesaert: Contingences et Régularités du droit positif.
 (16) Schets, blz. 63-64. — Forme et Fond, blz. 68 vlg.
 (17) Schets, blz. 9 (reeds aangehaald).
 (18) Contingences et Régularités: blz. 100-101.
 (19) Schets, blz. 226-27. — Notion du droit positif, § 3: Division du Droit.
 (20) De analogie met de leer van F. Géný in « Science et Technique » is opvallend: het konstitutieve en het konstruktieve recht van Prof. Haesaert kunnen met

« le donné » en « le construit » van Géný vergeleken worden.

Anderzijds vooronderstelt het aangehaalde onderscheid ook een verschil in de methode: de methode van het konstitutieve recht is de historisch-sociologische: zij kan voor een vruchtdragende inductie het beroep op de intuïtie niet ontberen: cf. Haesert: loc. cit., Géný: op. cit., I, blz. 75-87, 95-96, 137-144, enz.; de methode van het konstruktieve recht is de deduktieve, zij heeft bijna de strengheid van de meetkundige: cf. Haesaert: loc. cit. en bij Géný hieromtrent en meer eklektische opvatting met den nadruk op de rol van den wil in de techniek: op. cit., III, blz. 17-19 en blz. 23.

- (21) Schets, blz. 202-212.
 (22) Schets, blz. 244-247.
 (23) Schets, blz. 117, 203-204, 206.
 (24) Schets, blz. 206.
 (25) Kelsen noemt deze verhouding niet een kausaliteitsverhouding, maar de specifieke positief-rechtelijke « Sollrelation ». (Allgemeine Staatslehre, blz. 47-48.)
 (26) Kelsen, op. cit., blz. 18-19.
 (27) Wij hebben bij den aanvang gewezen op het verschil van standpunt tusschen Kelsen en Prof. Haesaert: wij hoeven er dus hier niet terug over uit te weiden.
 (28) G. Cornil: Le droit privé, 1924, blz. 5-7.

RECHTSPRAAK

Gebruik der Talen in Gerechtszaken

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS Kortgeding.

26 October 1935.

Rechter: M. De Cleene.

Referendaris: M. L. Thuysbaert.

Pleiters: Mters Bellemans, De Schryver, Demoustier en d'Hanens.

GEBRUIK DER TALEN. — VERZENDING NAAR EEN ANDER TAALGEBIED. — TAAL DER RECHTSKUNDIGE VERSLAGEN, EN DIE DER RECHTSPLEGING. KORTGEDING. — BEVOEGDHEID.

1. De verwijzing naar een rechtsmacht in een ander taalgebied kan slechts worden bevolen indien des-aangaande overeenstemming bestaat tusschen al de partijen (art. 7 & 1. Wet 15 Juni 1935).
2. Een deskundige kan slechts gemachtigd worden zijn verslag in eene andere taal dan die der rechtspleging op te stellen voor buitengewone vakken en wegens bijzondere redenen; het feit dat een der partijen alsmede een harer raadslieden de taal der rechtspleging niet machtig is, is niet voldoende om inbreuk te maken op dit princip. (Art. 33. Wet 15 Juni 1935.)
3. De Voorzitter, zetelend in kortgeding, is niet bevoegd een deskundige te gelasten de oorzaak van een brand vast te stellen. Zulke beslissing zou de eindbeslissing vooruitloopen en kan niet worden aanzien als een voorloopige maatregel.

Verschuieren Brs en Zrs t/ Carlier et Cie.

Gezien de geregistreerde dagvaarding van 16 October 1935, en de er aangehechte Fransche vertaling, overeenkomstig art. 38 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de vraag strekt ten einde: « gedaagde, één of drie experten te hooren aanstellen die, na eedaflegging of van deze door partijen ontslagen, voor opdracht zullen hebben, alle rechten der partijen gevrijwaard, hun advies uit te brengen aangaande:

1. de oorzaak van den brand, uitgebroken bij de aanlegster, op 10 October 1935, te 17.45 ure;
 2. de uitgebreidheid van de veroorzaakte schade;
 3. het bedrag der opgelopen schade;
- De onkosten voorbehouden, te hooren verklaren;
 Geding geschat op meer dan fr. 12.500, dit om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en den aanleg;

Aangezien de heer J. Carlier, beheerend vennoot van de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting « Carlier et Cie », verzoekt dat hem akte verleend worde: « dat hij niet in staat is een in het Nederlandsch gevoerde rechtspleging te verstaan en hij, dienvolgens, vraagt dat de rechtspleging in het Fransch zou worden voortgezet »;

Aangezien de Rechtbank slechts dan verwijzing naar de meest nabije rechtsmacht in een ander taalgebied of aangeduid door de keus der partijen, mag bevelen, wanneer er, desaangaande, overeenstemming bestaat tusschen al de partijen. (Wet van 15 Juni 1935, art. 7, § 1);

Aangezien de aanlegster verklaart zich te verzetten tegen de verwijzing naar een rechtsmacht van een ander taalgebied;

Dat, in die omstandigheden, het verzoek van den heer Carlier niet kan ingewilligd worden;

Aangaande:

1° de bevoegdheid *ratione loci* :

Aangezien gedaagde aanvoert dat haar algemeene verkoopvoorwaarden, die ook den verkoop beheerschen tusschen partijen afgesloten, den 24 Juni 1935, uitdrukkelijk bepalen dat « de koper, door de bestelling zelf, de bevoegdheid aanvaardt der Handelsrechtbank van Bergen, voor elke betwisting, waartoe de aanneming of de levering aanleiding zou kunnen geven »;

Aangezien de aanlegster zeer te recht opmerkt dat de tegenpartij niet gedagvaard werd op grond van het contract van 24 Juni 1935, maar wel op grond van art. 1384 B. W. « als zijnde verantwoordelijk voor de schade veroorzaakt door de daad van personen voor wie ze moet instaan »;

Dat de schadelijke daad te St Niklaas gepleegd werd en, derhalve, de Rechtbank van Koophandel te St Niklaas bevoegd is, krachtens de wet van 25 Maart 1876, art. 42;

2° de bevoegdheid *ratione materiae* :

Aangezien gedaagde de hoogdringendheid betwist;

Aangezien de aanlegster de uitbating harer nijverheid niet kan hervatten, zolang de gevolgen van den brand, die in hare inrichting heeft gewoed, niet, hetzij op tegenspraak, hetzij gerechtelijk zijn vastgesteld;

Dat, voor elken dag vertraging, de schade, klaarblijkelijk, vermeerderd zoodat de aangevraagde maatregelen, voor zooveel zij van voorloopigen aard zijn, dringend geboden zijn, niet alleen in 't belang van de aanlegster maar, gebeurlijk, ook van dezen die, ten slotte, de schade zullen moeten vergoeden;

Dat, in die omstandigheden, de opwerping van niet-dringendheid bezwaarlijk kan volgehouden worden;

Wat de aangevraagde maatregelen betreft :

Aangezien de rechter in kortgeding slechts voorloopige maatregelen kan bevelen;

Dat hij, derhalve, niet kan, zonder op de eindbeslissing vooruit te loopen, een deskundige gelasten de oorzaak van den brand vast te stellen;

Dat, integendeel, de vraag strekkende om aan een deskundige op te dragen : « de uitgestrektheid en het bedrag der schade te bepalen », binnen de perken blijft der bevoegdheid van den rechter in kortgeding, voor zooveel de aanlegster bedoelt de beschrijving en begroting van de stoffelijke schade, rechtstreeks door den brand veroorzaakt;

Dat dergelijke opdracht juist de bestaanreden is van de rechtspleging in kortgeding, omdat zij aan de benadeelde partij toelaat het voortduren en verergeren van een schadelijken toestand te verhinderen, zonder haar de mogelijkheid te ontnemen, op het gepast oogenblik, haar rechten te doen gelden en zonder, anderzijds, de verantwoordelijkheid voorbarig in het gedrang te brengen;

Wat betreft het verslag door den deskundige op te stellen :

Aangezien de aanlegster vraagt dat de deskundige zou gemachtigd worden om zijn verslag in de Fransche taal op te stellen;

Aangezien dit verzoek niet kan ingewilligd worden;

Dat, inderdaad, de wet van 15 Juni 1935, art. 33, bepaalt dat dergelijke machtiging slechts kan gegeven worden voor buitengewone vakken en wegens bijzondere redenen;

Aangezien de aanstelling van een deskundige, bekwaam om, in de gegeven omstandigheden, een dege-

lijk verslag in de Nederlandsche taal op te stellen, geen bezwaar oplevert;

Dat, anderzijds, het feit dat gedaagde alsmede een harer raadslieden, alléén de Fransche taal kennen, de toepassing van voormeld art. 33 niet rechtvaardigt;

Dat de deskundige, die zal worden aangesteld, in staat is om de uitleggingen van partijen te hooren, zoowel in het Fransch als in het Nederlandsch;

Dat, bovendien, gedaagde steeds het recht heeft, op haar kosten, een vertaling te vragen van elke akte van rechtspleging;

Dat, in die voorwaarden, de rechten der verdediging volkomen zijn gevrijwaard;

Om deze redenen :

Wij, Emeri De Cleene, voorzitter der Rechtbank van Koophandel te St Niklaas, zetelende in kortgeding, bijgestaan door Leonard Thuysbaert, referendaris, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende als zijnde niet ontvankelijk of gaande onze bevoegdheid te boven, akte verleend aan den heer J. Carlier, beheerend vennoot van de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting « Carlier et Cie », dat hij verklaart niet in staat te zijn een in het Nederlandsch gevoerde rechtspleging te verstaan, verklaren ons bevoegd, zoowel wat betreft de plaatselijke bevoegdheid als deze uit hoofde van het onderwerp des geschils; dienvolgens, benoemen in hoedanigheid van deskundige, den heer Charles De Moor, ingenieur, brouwer, te Leuven, met opdracht, nadat hij den bij de wet voorgeschreven eed zal hebben afgelegd, ten ware hij daarvan ontslagen werd door de partijen, in een omstandig verslag, de gevolgen te beschrijven van den brand, die is uitgebroken in de nijverheidsinrichting van de aanlegster, op 10 October 1935, en het bedrag te begrooten van de, rechtstreeks, door den brand, aangerichte stoffelijke schade;

Behoudt de kosten voor.

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE MECHELEN.

18 October 1935.

Voorzitter : M. Dujardin.

Pleiters : Mters De Vis en Muys.

GENEESKUNDE. — ONWETTIGE UITOEFENING VAN DE GENEESKUNDE. — GEWOONTE MISDRIJF.

1. *Opdat de uitoefening der geneeskunde onwettig en strafbaar weze wordt door de wet van 27 Maart 1853, deze van 12 Maart 1818 interpreterende, vereischt dat men « gewoonlijk » dit ambt uitoefene.* (1).
2. *De gradueele verzwaring der straffen bij hervalling slaat dus niet op enkele feiten afzonderlijk genomen, maar telkenmale op de uitoefening van het beroep.*

O. M. en « Union des Dentistes et Stomatologistes de Belgique » t/ De W.

Beticht van te R., kanton D., in den Zomer 1934; dan wanneer hij daartoe geene hoedanigheid heeft, eenen tak van de geneeskunde, zijnde de tandheelkunde gewoonlijk uitgeoefend te hebben.

Gezien het bevel der Raadkamer in datum van 4

Juli 1935, hetwelk den betichte voor deze boetstraffelijke Rechtbank heeft verzonden;

Gezien de besluiten van de B. P.;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn rekwisitorium;

Gehoord de getuigen in hunne verklaringen en den betichte in zijne gezegden en middelen van verdediging;

De Rechtbank,

Aangezien de wet van 27 Maart 1853, in haar eenig artikel de wettelijke beschikking van art. 18 van de wet van 12 Maart 1818 interpreterende bepaalt, dat er ongeoorloofde uitvoering bestaat van het geneeskundig ambt, wanneer een persoon *gewoonlijk* dit ambt uitoefent;

Dat het onderzoek ter zitting gedaan maar alleenlijk een enig feit heeft vastgesteld ten laste van beklaagde en dit feit geschiedde ten huize van een tandarts waar deze tegenwoordig was en beklaagde alreeds zoover gevorderd was in zijn vak, dat hij kan beweren, zonder tegengesproken te worden, dat hij nu het ambt van tandarts wettelijk kan uitvoeren aangezien welke ook de omstandigheden wezen, waarin dit enig feit uitgeoefend werd, het niet bewezen is dat beklaagde de gewoonte had de overtreding tegen hem ingeroepen te begaan en de betichting niet bewezen is;

Om deze redenen spreekt de betichte vrij zonder kosten (het overige zonder belang).

(1) Zie : Repertoire Pratique de Droit Belge n°s 195 en volg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 31 Juli 1934.

Voorzitter : M. Mariën.

Rechters : M.M. Van Houtte en Mertens.

Referendaris : M. Beckers.

Pleiters : M.M. F. Wildiers en J. Franck.

RECHTSPLEGING (IN BURGERLIKE EN HANDELSZAKEN). — VENNOOTSCHAP. — VERTEGENWOORDIGING. — RECHTSPERSOONLIJKHEID VAN DE VENNOOTSCHAP. — ONAFHANKELIJK VAN DEZE DER VENNOOTEN. — ONREGELMATIGE VENNOOTSCHAP.

Wanneer verschillende personen zich steeds hebben aangesteld als vennoten, zijn degenen die met de vermeende vennootschap hebben gehandeld gerechtigd te beweren dat er alleen tusschen hen en de vennootschap een rechtsverband bestaat en niet tusschen hen en de onderscheidene vennoten.

Dingemans t/ Bouwbureau Wijn.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van 19 Januari 1934;

Aangezien de eisch, zooals ingeleid, onontvankelijk is;

Aangezien de partijen akkoord gaan mondelings de missing in de dagvaarding te herstellen in dien zin dat het Alexander en Alfons Dingemans zijn, welke dagen en niet een zekere J. Dingemans;

Aangezien de dagvaarding moet uitgaan van een vennootschap gebroeders Dingemans, waarmede verweerders alleen gehandeld hebben mondelings;

Aangezien deze onontvankelijkheid niet voortspruit uit artikel 11 en 3 der wet over de vennootschappen,

maar wel uit een uitzondering ten gronde welke verweerders gerechtigd zijn te doen gelden tegenover aanleggers;

Aangezien inderdaad artikel 11 en 3 alleenlijk spreekt van rechtsplegingsakte uitgaande van een vennootschap welke hare statuten niet gepubliceerd heeft, dat dit artikel 11 en 3 niet kan opgeworpen worden voor rechtsplegingsakten uitgaande van fysieke personen handelende in eigen naam, alhoewel zij gezamenlijk handelen, dat deze uitzondering van artikel 3 en 11 niet moet verward worden met de uitzondering ten gronde welke kan opgeworpen worden indien vennoten een eisch willen inleiden in eigen naam als wanneer den eisch enkel toebehoort aan de vennootschap.

Aangezien inderdaad de verweerder, besluitende ten gronde mag weigeren het rechtelijk debat aan te knopen met de aanleggers met te bewijzen dat, op het oogenblik der 2 handelsverrichtingen de aanleggers zich aan hun aangesteld hebben als vennoten handelende voor een vennootschap in gezamenlijken naam;

Aangezien verweerders deze onregelmatige vennootschap der aanleggers als regelmatig voor hen mogen aanschouwen en den eisch door de vennoten ingeleid onontvankelijk mogen doen verklaren, want niet ingeleid door de personaliteit waarmede zij gehandeld hebben;

Aangezien inderdaad de onontvankelijkheid voortspruit niet uit artikel 11 en 13 welke slechts beoogt het onderwerp van den eisch of de persoonlijkheid van den eischer (le suiet de l'action), het is te zeggen noodzakelijk de vennootschap, maar wel uit het feit dat er geen rechtsverband bestaat tusschen de verweerders en aanleggers persoonlijk voor wat betreft het voorwerp van den eisch (l'objet de l'action), dit rechtsverband bestaat alleenlijk tusschen de verweerders en de vennootschap, welke een onderscheiden personaliteit heeft van hare vennoten (Zie Passelecq, Revue Pratique de sociétés, 1925. Nr 2634);

Aangezien dit standpunt overeenstemt met de morele vernersoonlijking aangenomen door de wetgevers; inderdaad alleen de vennootschap is eigenares der schuldvordering gezien zij een onderscheiden personaliteit heeft van hare vennoten;

Aangezien in dien zin de wetgever heeft aangenomen: « la loi n'admet pas que plusieurs personnes puissent faire en commun un commerce suivi sous une raison sociale sans que de l'ensemble de leurs faits collectifs il naisse un être moral ayant une existence patente (Rapport et Documents parlementaires, 1805-66, bl. 523 en volg);

Aangezien in feite aanleggers zich steeds aangesteld hebben aan verweerders als eene vennootschap «Gebroeders Dingemans»;

Dat aanlegger te meer zich in al hunne gedragingen tegenover derden aangesteld hebben als vormende een vennootschap in gemeenschappelijken naam;

Aangezien verweerders zoo doende enkel gehandeld hebben met de vennootschap «Gebroeders Dingemans» welke alleen eigenares is der schuldvordering en alleen verweerders kan aanspreken voor de betaling;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, zegt den eisch zooals ingeleid onontvankelijk.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

16 Juli 1935.

Referendaris : Mr Arendt.

Pleiters : Mrs Van Rompaey en Van Nuffel.

MEDEDINGING (ONEERLIJKE MEDEDINGING).
 --- HANDELSMERK. — VERWARRING. — DIENST-
 CONTRACT (WET VAN 1922). — ARTIKEL 20
 DER WET. — BEDING VAN NIET-UITOEFENING
 VAN EEN GELIJKAARDIG WERK. — NIETIGHEID.

*Wanneer bij eerste opzicht een verwarring niet moge-
 lijk is tusschen twee handelsmerken, kan de gelijke-
 nis geen oneerlijke mededinging uitmaken. — Inge-
 volge artikel 20 der wet op het dienstcontract, is
 alle beding waarbij de uitoefening van een gelijk-
 aardig bedrijf aan den werknemer verboden wordt,
 volstrekt nietig.*

G. t/ V. C.

Gezien de geboekte dagvaarding van 8 Februari
 1935 strekkende tot de betaling eener som van 5000 fr.
 ten titel van schadevergoeding hoofdens het plegen
 door verweerder, van daden van oneerlijke en onge-
 oorloofde mededinging, strekkende alsook tot het hoo-
 ren verbieden aan verweerder, het merk « De Noord-
 Hollandsche Boer », nog te gebruiken en aanleggers
 klanten nog te bezoeken en zulks op straf eener
 schadeloosstelling van 100 fr. per dag van vastgestel-
 de overtreding;

Aangezien het blijkt dat aanlegger die eenen han-
 del in margarine uitbaat zijne koopwaar verkoopt
 onder het behoorlijk neergelegde merk « Het Boerke »;

Dat verweerder die vroeger in dienst was bij ge-
 kwalificeerden heer Lode G. in hoedanigheid van rei-
 ziger thans denzelfden handel drijft als zijn gewezen
 werkgever en een gelijkaardig produkt te koop aan-
 biedt onder de benaming en het merk : « De Noord-
 Hollandsche Boer »;

Aangezien verweerder terecht doet opmerken dat,
 zelfs voor eenen onontwikkelden persoon, er niet de
 minste verwarring tusschen beide merken mogelijk is;

Aangezien, inderdaad, een vluchtig onderzoek on-
 middellijk de verscheidenheden dezer doet gewaar
 worden;

Aangezien, indien de twee inpakpapieren, uit wit
 perkament vervaardigd, blauwe opschriften en teeken-
 ingen dragen zooals het van algemeen gebruik is in
 den handel in zuivelproducten en in natuur en kunst-
 matige boter en zouden aldus op den eersten aanblik
 het eene voor het andere kunnen genomen worden,
 het blijkt nochtans aanstonds dat het beeld door aan-
 legger als handelsmerk benuttigd eenen gewonen en
 van alle volkseigenaardigheid ontblooten boer voor-
 stelt, terwijl, integendeel, verweerder's merk vertegen-
 woordigd is door het beeld van eenen mensch gekleed
 met de kenschetsende dracht der landelijke onder-
 danen van H. M. Wilhelmina;

Aangezien, overigens, de aandacht van den verbrui-
 ker spoedig gevestigd wordt op het feit dat overeen-
 komstig den geest der nieuwe taalwetten de opschrif-
 ten van verweerder's inpakpapier uitsluitend in het
 Vlaamsch opgesteld zijn geworden, terwijl op het pa-
 pier van aanlegger bedoelde eentaligheid nog ge-

schonden blijft door den tekst van eene Fransche
 kenspreuk;

Aangezien, anderzijds, verweerder aanvoert dat hij
 verplicht werd den dienst van aanlegger te verlaten
 omdat laatstgenoemde die zich geheel en al aan de
 studie van bovennatuurlijke verschijnsels gewijd had
 zijne zaken verwaarloosde en hem op onregelmatige
 wijze betaalde;

Aangezien deze betwisting de bevoegdheid der
 Rechtbank te buiten gaat;

Aangezien, wat er ook van weze, artikel 20 der wet
 op het dienstcontract uitdrukkelijk bepaalt dat alle
 gedingen en klaussulen dewelke aan eenen bediende
 zouden verbieden na de verbreking der overeenkomst,
 handel te drijven, hetzij in eigen naam, hetzij in hoe-
 danigheid van lid eener vennootschap, volstrekt nietig
 zijn;

Aangezien, zodoende, de wetgever klaarblijkelijk
 aantoonde in welke mate hij het noodig heeft geacht,
 ten opzichte der openbare orde, dat een bediende die
 doorgezonden wordt of die zijnen werkgever verlaat,
 onverwijld in de mogelijkheid zou verkeerden zijn
 brood te verdienen en dit, zelfs dank aan de ervaring
 en de kennissen die hij bij zijnen voormaligen patroon
 zou hebben verworven;

Aangezien, aldus het geenszins bewezen is, in het
 huidige geval, dat verweerder's gedragingen de per-
 ken eener geoorloofde mededinging zouden overschre-
 den hebben;

Om deze Redenen:

De rechtbank verklaart den eisch ongegrond ;

Wijst aanlegger af en veroordeelt hem tot de
 kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

26 September 1935

Voorzitter : M. Huys.

Plaatsvervangend Referendaris : M. L. B. Van den Bussche.
 Pleiters : MMrs Bernolet, Brugge; Van de Castele, Gent;
 Ronse, Gent; Van Acker, Kortrijk.

FAILLISSEMENTSRECHT. — VENNOOTSCHAP ON-
 DER GEMEENSCHAPPELIJKE NAAM. — ELK-
 HEEL AANSPRAKELIJKE VENNOOTEN. — FAIL-
 LIET SAMEN MET DE VENNOOTSCHAP.

*Wanneer een vennootschap onder gezamenlijken
 naam failliet verklaard wordt, dan zijn ipso facto
 al de elkheel aansprakelijke vennoten ook failliet;
 De Rechtbank mag dus dit faillissement inrichten, ook
 als de vennoot, op het oogenblik van het inrichtend
 vonnis, sinds meer dan zes maanden opgehouden
 heeft handelaar te zijn. (1)*

(Mr. J. Bernolet q.q. t/ Baeckelandt, N. V. Cotonnière des
 Flandres, N.V. Banque de Courtrai et de la Flandre
 Occidentale.)

Overwegende dat, bij arrest van het Beroepshof te
 Gent, den 13 Juli 1935, gewezen is dat de vennootschap
 Baeckelandt gebroeders een vennootschap is onder
 gemeenschappelijke naam, waarin ook Julien Bae-
 ckelandt elkheel aansprakelijke vennoot was ; dat

de Rechtbank van Koophandel te Brugge, derhalve bevoegd is om over den eisch tot faillietverklaring van Julien Baeckelandt uitspraak te doen;

Overwegende dat de tusschenkomende partij « Banque de Courtrai » tegenwerpt dat Julien Baeckelandt sinds meer dan zes maanden geen handelaar meer is en derhalve op heden niet meer failliet kan verklaard worden of ten minste dat de aanlegger zou dienen te bewijzen dat hij op heden, en niet op den datum der dagvaarding, handelaar was of dit sinds min dan zes maanden geweest was;

Overwegende dat aanlegger en de tusschenkomende partij « Cotonnière des Flandres », daarop in besluiten antwoorden dat dit geding dient beslecht te worden zooals het stond op den dag van zijn inleiding en niet op den dag van het vonnis; dat anders oordeelen aan iedere in-faillissement-gedaagde zou toelaten aan het faillissement te ontsnappen mits incidentieele rechtsplegingen te verwekken en hooger beroep aan te teekenen tegen tusschenvonnissen; dat daarenboven de gedaagde, van rechtswege failliet is door het feit alleen der faillietverklaring van de vennootschap onder gezamenlijken naam, waarin hij elkheellijk aansprakelijke vennoot was en dat de rechtbank thans alleen nog het faillissement in te richten heeft;

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel te Brugge, op 17 Juli 1933 de vennootschap Baeckelandt Gebroeders failliet verklaard heeft;

Overwegende dat de faillietverklaring van een vennootschap in gemeenschappelijken naam van rechtswege het faillissement der hoofdelijk aansprakelijke vennoten tengevolge heeft, zonder dat er ten hunnen opzichte een bijzonder vonnis noodig weze;

Overwegende dat dit inderdaad uit de combinatie van de artikels 15 en 17 van de vennootschappenwet van 18 Mei 1873, de artikels 440, 470, derde lid, 530 en 586 van de faillissementenwet van 18 April 1851, duidelijk blijkt;

Dat alleen op die wijze verklaarbaar is dat de wet eischt dat de bekentenis der staking van betalingen den naam en de woonst van alle elkheel aansprakelijke vennoten zou bevatten en dat deze melding gedaan worde ter griffie van de rechtbank in wiens gebied de vennootschap haar zetel heeft;

Dat de wet overigens beveelt dat de zegels zullen gelegd worden niet alleen op de goederen van de vennootschap maar tevens in de woonst van al de elkheel aansprakelijke vennoten.

Dat de wet uitdrukkelijk zegt dat de schuldeischers concordaat mogen verleen aan sommige vennoten en andere terzelfder tijd van deze gunst uitsluiten; dat bij artikel 386, tweede lid, zelfs voorzien wordt in welke gevallen de vennoten in hun eer mogen hersteld worden, hetgeen in ieder geval niet diende bepaald te worden indien die niet mede als faillieten werden aanzien;

Overwegende dat daartegen vruchteloos wordt ingebracht dat een dergelijk faillissement niet openbaar zou zijn, naar de eischen der faillissementenwet, dat de wet immers toch de bekendmaking eischt van alle elkheel aansprakelijke vennoten;

Dat evenmin kan tegengeworpen worden dat dit een staat van faillissement-met-der-daad zou doen ontstaan terwijl de Belgische faillissementenwet alleen een rechterlijk uitgesproken failliettoestand kent; dat het vonnis waarbij het failliet van de vennoot-

schap wordt uitgesproken uit den aard zelf van het elkheel verband en door den wil van den wetgever, noodzakelijk ook de verklaring van de faling der vennoten insluit;

Nopens de gerechtskosten : (zonder belang)...

Om deze redenen, de Rechtbank, tusschen alle partijen op tegenspraak en in eersten aanleg rechtdoende, alle verdergaande of tegenstrijdige besluiten verwervende;

Zegt voor recht dat de verweerder Baeckelandt Julien failliet is sinds den 17en Juli 1933, datum waarop de vennootschap Baeckelandt gebroeders failliet verklaard werd;

Stelt den datum der staking zijner betalingen vast op zeventienden Januari 1933;

Benoemt den heer Jan Bernolet, advocaat te Brugge, tot curator van dit faillissement, en den heer Arthur Huys tot rechter-commissaris over hetzelfde;

En aangezien de boedel in een dag kan opgenomen worden beveelt dat er onmiddellijk zal overgegaan worden tot de boedelbeschrijving;

Gelast den heer aangestelden Rechter met gansch de ambtsbevoegdheid van den vrederechter;

Beveelt aan de schuldeischers van den gefailleerde ter griffie van onze Rechtbank en binnen het tijdsbestek van twintig dagen te rekenen van heden, de verklaring van hunne schuldvorderingen te doen;

Stelt dag op 17 October 1935 ten 9 ure, ten Gerechtshove, op de Burgplaats, om over te gaan tot de sluiting van het verslag van onderzoek naar de echtheid der schuldvorderingen en op Donderdag, 24 October 1935, zelfde uur en plaats, om over te gaan tot het verhandelen der betwiste schuldvorderingen;

Beveelt dat dit vonnis zal uitgehangen worden in de gehoorzaal van deze Rechtbank en bij uittreksel ingelascht in het Brugsch Handelsblad, Burgerwelzijn, Belfort, La Patrie;

Verwijst den verweerder en de tusschenkomende partij « Banque de Courtrai » elk in de helft der kosten van dezen aanleg, inbegrepen de kosten der beide tusschenkomsten, beraamd op de som van fr. 280,10, hierin niet begrepen de kosten van registratie der minuut noch degene van de af te leveren uitgifte van het tegenwoordig vonnis, uitvoerbaar verklaard bij voorraad niettegenstaande verzet of hooger beroep.

(1) Brussel, 24 Nov. 1883; J. T. 1884, 426. Luik, 15 Jan. 1885, Pas. 1885, II, 386; Nijvel, 22 April 1886, Cl. et B. XXXVI, 456; Gent, 9 Nov. 1887, J. C. Fl. 1887, nr. 218, en de voetnota; Brussel, 27 April 1890, B. J. 1890, 1491; Gent, 8 Dec. 1890, Pand. Per. 1892, 501; Luik, 9 Maart 1893, B. J. 1893, 1305; Brussel, 3 Oct. 1895, Pas. 1896, III, 8; Luik, 24 Febr. 1912, Pas. 1913, II, 5, en Verbr. 9 Oct. 1913, Pas. 1913, I, 424; Namur, t. III, nr 1606; Humblot nr 299.

Contra : Brussel, 7 Nov. 1894; C. et B. XXXII, 1146; Brussel, 30 Juli 1913; B. J. 1913, 309.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

WETGEVING

KONINKLIJK BESLUIT van 27 Juli 1935, waarbij wordt gewijzigd het koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935, houdende reglementeering van den leurhandel.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet dd. 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld bij wet dd. 7 December van hetzelfde jaar, alsook bij wetten dd. 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering der openbare lasten;

Herzien Ons besluit dd. 13 Januari 1935, getroffen krachtens de aan den Koning bij zooeven vermelde wet toegekende machten, houdende reglementeering van den leurhandel;

Herzien, inzonderheid, de artikelen 10 en 17 van bedoeld besluit;

Op de voordracht van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De woorden « in dagbladen en tijdschriften » in de alinea één van artikel 10 van het zooeven vermeld koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935 houdende reglementeering van den leurhandel, worden geschrapt.

Art. 2. Artikel 17 van het zooeven vermeld koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935 wordt aangevuld door de volgende littera :

« e) De leurhandel in dagbladen en tijdschriften. »

Art. . Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 27n Juli 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 31 Juli 1935. — Verlenging van den leertijd.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

Sedert de economische crisis woedt, slagen een groot aantal jongelieden er niet meer in werk te vinden bij het verlaten van de school.

Door de gedwongen werkloosheid worden ze ontmoedigd; het aanleeren van een vak komt in 't gedrang en ten slotte verliezen sommigen onder hen den lust tot een geregelden arbeid.

Met het oog namelijk op dezen benarden toestand, heeft de wetgever aan den Koning de macht toegekend om de vereischte maatregelen te treffen ten einde de tewerkstelling en de vakheropleiding der onvrijwillige werkloozen te verzekeren, alsmede alle andere maatregelen, die ten doel hebben de werkloosheid te bestrijden (art. 1, nr III, litt. h, van de wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door die van 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935).

Te dien einde zouden sommigen wenschen dat de leerplicht, zooals deze bepaald is bij de wet tot regeling van het lager onderwijs, met twee jaren zou verlengd worden. Zulk een algemeene maatregel zou niet kunnen gewettigd worden : in de plattelandsgemeenten zou hij trouwens geen reden van bestaan hebben; daarenboven zou de bevolking niet begrijpen dat men het werk zou ontnemen aan de jongelieden die zoo gelukkig waren een dienst te vinden, om ze opnieuw naar school te zenden. Onder die omstandigheden waren wij van meening, dat het verkieslijk was den verlengden leerplicht, d.w.z. het volgen van geschikte cursussen, slechts op te leggen in de groote en nijverheidscentra en -streken, waar een aanzienlijk aantal jongens en meisjes, die den leeftijd van 16 jaar nog niet bereikt hebben, tot ledigheid gedoemd zijn, en U voor te stellen aan den Minister van Openbaar Onderwijs de zorg over te laten tot dezen maatregel te beslissen na het advies ingewonnen

te hebben van de betrokken bestendige deputatie en gemeenteraden.

Dient men dezen maatregel niet verder uit te breiden, zelfs over den leeftijd van 16 jaar? Wij meenen van niet.

De taak, welke de openbare machten op zich nemen, is reeds zwaar genoeg dan dat wij haar nog drukkender zouden maken met bovenmatig het aantal jongelieden te vermeerderen aan dewelke een aanvullend onderwijs zal moeten verstrekt worden.

Wij hebben ons dus bepaald bij den leeftijd van ten volle 16 jaar; doch, opdat het onderwijs vruchten zou kunnen afwerpen en om te beletten dat de leerlingen de school verlaten op den dag zelf waarop zij den leeftijd van 16 jaar bereiken, stellen wij voor te beslissen dat de leerplicht zal verlengd worden tot het einde van het schooljaar gedurende hetwelk de schoolplichtigen ten volle den leeftijd van 16 jaar bereikt hebben.

De leerlingen die in 1935 aan den wettelijken leerplicht zullen voldaan hebben, doch niet den volledigen cyclus der lagere studiën voltooid hebben, zullen op de lagere school kunnen gehouden worden; de overige leerlingen, onderworpen aan den verlengden leerplicht, zullen toegelaten worden tot technische dagscholen en dagvakscholen of tot leerwerkplaatsen; de meisjes zullen ook mogen ingeschreven worden, hetzij in de huishoudscholen, hetzij in de vakscholen, waar hun een ernstig theoretisch en praktisch onderwijs in de huishoudkunde en de vrouwelijke handwerken zal verstrekt worden, waardoor zij beter voorbereid zullen worden tot hun normale taak van huisvrouw.

Het spreekt vanzelf dat de ouders de vrije keuze zullen hebben van de school en dat de bestaande inrichtingen de leerlingen zullen moeten aanvaarden voor zoover het hun eenigszins mogelijk is.

Gelet op de verscheidenheid der behoeften van de jongelieden die wij door het onderwijs van de ledigheid willen redden, is een zekere decentralisatie noodzakelijk. Wij stellen dan ook de oprichting voor van gewestelijke comités voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen.

De leden van deze comité's zullen hun opdracht onbezoldigd vervullen.

Wij zijn ervan overtuigd dat zij met spoed de oordeelkundige initiatieven zullen weten te nemen vereischt door de omstandigheden. Zij zullen een vergoeding ontvangen voor hun reis- en verblijfskosten en zullen voor het uitvoeren van hun administratief werk geholpen worden door beambten, gekozen onder de houders van diploma's die zonder betrekking zijn.

Deze gewestelijke comité's en de plaatselijke comité's welke met hen samenwerken, zullen de tijdelijke oprichting uitlokken van nieuwe klassen, cursussen en scholen, voor zoover de onmiddellijke noodwendigheden dit vereischen.

Ingeval hetzij de gemeenteoverheden, hetzij het privaats initiatief in gebreke blijven, zullen zij den Minister van Openbaar Onderwijs voorstellen nieuwe tijdelijke scholen te openen. Al deze tijdelijke scholen, cursussen of klassen zullen zooveel mogelijk gevestigd worden in bestaande gebouwen, desnoods zelfs in gedeelten van fabrieken of werkplaatsen waarin de arbeid stil ligt, enz.

In hun voorstellen zullen de comité's zich laten leiden door de gedachte dat het noodzakelijk is, door een gepast technisch onderwijs, geschoolde arbeiders op te leiden, o.m. opdat er in België nieuwe takken van nijverheid zouden ontstaan welke producten kunnen vervaardigen die wij tot nog toe verplicht waren aan vreemde werkkrachten te vragen.

De comité's zullen zich eventueel in betrekking stellen met de afgevaardigden der diensten voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid, om samen met hen alle vraagstukken te bestudeeren die van belang zijn voor de beroepskeuze der jonge werkloozen.

* * *

Iedere reglementeering welke verplichtingen oplegt, moet strafmaatregelen voorzien. Wij hebben gemeend dat het

dienstig zou zijn te dezen de strafmaatregelen toe te passen waarvan spraak in artikel 11 van de wet tot regeling van het lager onderwijs, omdat zij tevens doeltreffend en gematigd zijn.

Het land zal begrijpen dat het er om gaat onze arbeidersjeugd van de ontmoediging en onze nationale werkkrachten van een beklagenswaardigen achteruitgang te redden. Men zal alles in het werk stellen om de hervorming derwijze toe te passen, dat men voortdurend het oog houdt op bezuinigingen. Voordat het jaar ten einde loopt, zullen wij de kredieten kunnen berekenen welke voor het dienstjaar 1936 moeten aangevraagd worden. Daar er bij de begrotingen over het dienstjaar 1935 geen krediet voorzien wordt, waarop de uitgaven voortvloeiende uit de toepassing van onderhavig besluit zouden kunnen uitgetrokken worden en het jammerlijk ware de uitvoering ervan te vertragen, stellen wij voor deze uitgaven te bestrijden door middel van voorschotten van de thesaurie.

Om eventueel aan deze hervorming de wijzigingen te brengen waartoe de ondervinding en de omstandigheden ons zouden dwingen, evenals met de hoop dat de economische toestand inmiddels zal verbeteren, stellen wij U voor de toepassing der bepalingen van het besluit, dat wij de eer hebben aan Uwe Majesteit te onderwerpen, tot twee jaar te beperken.

KONINKLIJK BESLUIT.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door die van 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning sommige machten zijn toegekend met het oog op het financieel en economisch herstel en de verlaging der openbare lasten;

Gelet namelijk op nr I, nr III, litt. h., nr IVbis en nr V van artikel 1 dier wet;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Onze Minister van Openbaar Onderwijs mag, na het advies van de betrokken bestendige deputatie van den provincieraad en van de betrokken gemeenteoverheden te hebben ingewonnen, beslissen dat in een of verschillende bepaalde plaatsen, agglomeraties of streken, de jongens en meisjes, die voldaan hebben aan den leerplicht, zooals deze bepaald is bij de wet tot regeling van het lager onderwijs, verplicht zijn geschikte cursussen te volgen in een lagere, technische, vak- of huishoudschool.

Dit schoolbezoek mag echter slechts opgelegd worden aan de jonge lieden zoo zij hun studiën niet voortzetten of zoo zij niet kunnen bewijzen dat zij een regelmatige betrekking of een vaste bezigheid hebben.

Zij zijn verplicht de cursussen, bedoeld bij lid I van dit artikel, tot het einde van het schooljaar gedurende hetwelk zij hun zestiende jaar volbrengen, nauwgezet te volgen.

Art. 2. Vóór den 1n Augustus van ieder jaar en bij uitzondering in 1935, vóór den 1n September, moeten de betrokken gemeentebesturen, met de medewerking der schooloverheden, de lijst opmaken der jonge lieden, die krachtens artikel 1 aan den verlengden leerplicht kunnen onderworpen worden; op dien datum, zenden zij de lijst aan het bij artikel 3 voorziene gewestelijk comité voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen.

Art. 3. In iedere provincie waar artikel 1 van het onderhavig besluit van toepassing is, stelt Onze Minister van Openbaar Onderwijs een of verschillende gewestelijke comité's in voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen. Elk dier comité's is samengesteld uit een afgevaardigde van den Minister van Openbaar Onderwijs, voorzitter, uit een vertegenwoordiger van het officieel onderwijs en uit een vertegenwoordiger van het vrij onderwijs.

Op verzoek van deze comité's mag Onze Minister van Openbaar Onderwijs in een of verschillende gemeenten, een plaatselijk comité tot stand brengen, bestaande uit een vertegenwoordiger van het gewestelijk comité, voorzitter, uit den schepen van openbaar onderwijs of zijn afgevaardigde en uit een vertegenwoordiger van het vrij onderwijs.

Art. 4. De overeenkomstig vorenstaand artikel ingestelde gewestelijke en plaatselijke comité's zorgen ervoor dat de leerlingen, die aan den verlengden leerplicht onderworpen zijn, al naar hun bekwaamheid, kennis en behoeften toegelaten worden tot een instelling voor lager of vakonderwijs of tot gelijk welke andere onderwijsinstelling met een technisch of beroeps karakter. De ouders hebben de keuze tusschen de officieele en de vrije instellingen.

Mochten de bestaande instellingen ontoereikend worden om al de aan den verlengden leerplicht onderworpen leerlingen op te nemen, dan hebben de comité's tot opdracht de oprichting uit te lokken van tijdelijke onderwijsinstellingen, met bijzondere inachtneming van de bedrijvigheid op vakkundig gebied, waarvan de bevordering nuttig is voor de nationale economie.

Mochten of de gemeenteoverheden of het privaats initiatief in gebreke blijven, dan mag de regeering tot de opening beslissen, op kosten van den Staat en al naar de behoeften van het oogenblik, van tijdelijke scholen. De Minister van Openbaar Onderwijs stelt het personeel van deze scholen aan; dit personeel wordt slechts tijdelijk aangeworven.

Art. 5. De comité's voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen bezorgen aan ieder der jongelieden, welke onder toepassing vallen van de besluiten genomen krachtens artikel 1, een boekje voor het schoolbezoek, waarvan het model wordt vastgesteld door Onzen Minister van Openbaar Onderwijs, en waarop het onderwijzend personeel de niet-gewettigde afwezigheden van den houder aantijpt.

De houder van dit boekje moet het gedurig bij zich hebben en het vertoonen op verzoek van ieder overheids-persoon.

De comité's voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen zorgen ervoor dat de krachtens het onderhavig besluit in een onderwijsinrichting ingeschreven leerlingen er regelmatig de cursussen van volgen.

De agenten der gemeentelijke politie brengen de jongelieden die zij gedurende de lesuren op den openbaren weg aantreffen en die geen geldige reden van hun afwezigheid uit de lessen kunnen geven, terug naar de inrichting waar zij ingeschreven zijn.

Art. 6. De jongelieden, die niet regelmatig de lessen volgen, d.w.z. die zonder grondige reden, afwezig zijn gedurende meer dan drie halve schooldagen per maand, worden aan het einde van de maand bekend gemaakt aan den kantonale opziener van het lager onderwijs, indien zij leerling blijven eener lagere school en aan den voorzitter van het gewestelijk comité in de overige gevallen.

De kantonale opziener of de voorzitter van het gewestelijk comité klagen de verantwoordelijke gezinshoofden aan bij den procureur des Konings.

Artikel 11 van de wet tot regeling van het lager onderwijs, met uitzondering van de laatste alinea, is toepasselijk op de gezinshoofden en op de minderjarigen, die zich niet gedragen naar de bepalingen van het onderhavig besluit, of van de besluiten die te zijner uitvoering worden genomen.

Art. 7. Een vergoeding voor reis- en verblijfkosten kan verleend worden aan de leden der comité's voor het geven van onderwijs aan de jonge werkloozen. Onze Minister van Openbaar Onderwijs stelt er het bedrag van vast.

De gewestelijke comité's kunnen zich voor hun administratieve werkzaamheden doen bijstaan door een of verschillende beambten, tijdelijk aangeduid door Onzen Minister van Openbaar Onderwijs onder de jongelieden, die in het bezit zijn hetzij van een diploma van lager onderwijzer, van geaggregeerd leeraar van het middelbaar onderwijs van

den lageren graad, hetzij van een universitair diploma, hetzij van een diploma van technisch of vakonderwijs. Deze beambten worden bezoldigd op den voet van de wettelijke weddenschaal der lagere onderwijzers.

Art. 8. De uitgaven, welke, in 1935, voor den Staat zullen voortvloeien uit de toepassing van onderhavig besluit, zullen geregulariseerd worden door middel van bijkredieten, toe te voegen aan de begroting voor het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

Art. 9. De bepalingen van het onderhavig besluit blijven slechts van kracht tot 1 September 1937.

Art. 10. Onze Minister van Openbaar Onderwijs is belast met de uitvoering van dit besluit.

Hij kan namelijk de voorwaarden bepalen, waaraan een betrekking of een bezigheid moet beantwoorden om met het oog op de toepassing van het tweede lid van artikel 1 als regelmatig of vast beschouwd te worden.

Gegeven te Brussel, den 31n Juli 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 13 Augustus 1935 tot opheffing van de oorlogsschadegerechten en instelling van burgerlijke invaliditeitscommissiën.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

Aan het ontwerp van koninklijk besluit, dat de regering de eer heeft aan Uwe Majesteit voor te leggen, ligt de verwezenlijking ten doel, met speciale modaliteiten, van de overdracht aan magistraten van de gewone gerechten, van de bevoegdheid der oorlogsschadegerechten.

Deze gerechten werden, bij wetbesluit van 23 October 1918, in elke hoofdplaats van rechterlijk arrondissement en in elken zetel van Hof van beroep ingesteld. Tegenover een abnormalen en tijdelijken toestand, waarin men zich toen bevond, bestond er grond om uitzonderingsgerechten op te richten. Deze hebben aan een werkelijke behoefte beantwoord, maar ten huidige dage dient, vooral ten aanzien van de pensioenen en toelagen ten bate van de burgerlijke slachtoffers van den oorlog, de procedure vereenvoudigd, ten einde de bij koninklijk besluit van 22 Februari 1935, nr 103, voorgeschreven herziening te bespoedigen.

Daarom heeft de regering het oorbaar geacht het onderzoek dezer dossiers toe te vertrouwen aan burgerlijke invaliditeitscommissiën, zooals er in het Departement van Landsverdediging voor de militaire oorlogsslachtoffers fungeeren.

De burgerlijke slachtoffers zullen bij deze commissiën een vertegenwoordiger van hun vereenigingen hebben en mogen hunnen huisarts ter zitting doen verhooren.

Deze commissiën zullen worden voorgezeten door een werkend of eere-magistraat, en er zullen bij koninklijk besluit maatregelen worden getroffen om de ervaring te benutten van wat voor de bij het Departement van Landsverdediging fungeerende militaire invaliditeitscommissiën in gebruik is.

Deze hervormingen zullen een maand na de bekendmaking van het koninklijk besluit in het Staatsblad in werking treden.

KONINKLIJK BESLUIT.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wetten van 31 Juli en 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten;

Gelet inzonderheid op artikel 1, litt. c), dezer wetten; Medegelet op artikel 3 van de wet van 19 Augustus 1923; Op de voordracht en na beraadslaging van Onze in Rade vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De bevoegdheid van de rechtbanken en hoven van oorlogsschade wordt respectievelijk overgedragen aan een werkend of eereraadsheer van het Hof van beroep en aan een werkend of eere rechter van de rechtbank van eersten aanleg, bij koninklijk besluit aangeduid, die zetelen, bijgestaan door een hoofd- of Staatscommissaris, deskundige rapporteur en door een griffier.

Art. 2. Een koninklijk besluit bepaalt het aantal en het rechtsgebied der magistraten welke over schade aan goederen hebben te beslissen, zoomede de voor hun gerecht te volgen regels van rechtspleging.

Art. 3. De rechtsvorderingen tot herstel van lichamelijke schade of van verzwaarde lichamelijke schade ingediend door de burgerlijke oorlogsslachtoffers of hun rechthebbenden, welke niet door dading kunnen worden afgehandeld, worden onderzocht door burgerlijke invaliditeitscommissiën, waarvan samenstelling, werking en rechtspleging bij koninklijk besluit worden bepaald.

Art. 4. Deze commissiën bestaan, buiten een door den Minister van Justitie aan te duiden werkend of eere-magistraat, uit een door den Minister van Financiën gedelegeerd rapporteur, een griffier, een vertegenwoordiger van de vereenigingen van gedeporteerden, van politieke gevangenen of van burgerlijke oorlogsinvaliden, door den Minister van Financiën erkend en uit twee geneesheeren aangeduid, den eene door den Minister van Financiën, den andere door den voorzitter.

Al deze leden, behoudens de griffier, hebben medebeslissende stem.

Art. 5. Een koninklijk besluit stelt het bedrag vast van de vergoedingen toe te kennen aan de magistraten die moeten zetelen in zake oorlogsschade, zoomede aan de leden der burgerlijke invaliditeitscommissiën.

Art. 6. Dit besluit treedt een maand na zijn bekendmaking in het Staatsblad in werking.

Art. 7. Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Luzern, den 13n Augustus 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 24 Augustus 1935. - Dienstregeling voor het Hof van beroep te Gent. - Wijzigingen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de artikelen 4 en 5 der wet van 22 Juli 1927, tot wijziging van de wetten op de rechterlijke inrichting; Gelet artikel 41, § 1, der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Herzien Ons besluit van 1 September 1927;

Gezien de adviezen van den heer eersten voorzitter van het Hof van Beroep te Gent en van den heer procureurgeneraal bij dat Hof;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Artikel 8 van het dienstreglement voor het Hof van Beroep te Gent, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 1 September 1927, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« Artikel 8. De eerste kamer houdt zitting den Woensdag, den Donderdag, den Vrijdag en den Zaterdag; nochtans maakt zij den eersten Donderdag van iedere maand de correctionele kamer uit voor zaken met rechtspleging in het Fransch.

»De derde kamer houdt zitting den Woensdag, den Donderdag, den Vrijdag en den Zaterdag; nochtans maakt zij den eersten en den derden Donderdag van iedere maand de boetstraffelijke kamer uit voor zaken met rechtspleging in het Fransch.

»De tweede en de vierde kamer houden zitting den

Maandag, den Dinsdag, den Woensdag en den Donderdag.»

Art. 2. Bovenstaande bepalingen treden in werking den 15^{en} September 1935.

Onze Minister van Rechtswezen is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 24^{en} Augustus 1935.

In Memoriam Mr. Hector Le Bon

Wij deelen hieronder den tekst mede van de redevoeringen, die uitgesproken werden bij de begrafenis van Mr. Hector Le Bon, door Mr. Van Dievoet, Voorzitter van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, en Mr. Stockmans, Voorzitter van de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen.

* * *

REDE VAN MR. E. VAN DIEVOET

*Voorzitter van den Bond der
Vlaamsche Rechtsgeleerden*

De Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden weent om het heengaan van zijn Voorzitter, en de Vlaamsche juristenwereld verliest in Hector Le Bon een van de eerste en getrouwste strijders voor de Vlaamsche rechtscultuur.

Toekomenden Maandag zal het vijftig jaar geleden zijn sinds de studenten aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Leuven het Vlaamsch Rechtsgenootschap oprichtten: ons geslacht weet niet dat het initiatief van deze zoo nuttige instelling voor een groot deel te danken was aan den student Hector Le Bon, die dan ook door zijn makkers werd benoemd tot ondervoorzitter van het eerste academisch jaar.

1885-86! Wie dacht alsdan in het land aan een Vlaamsche rechtswetenschap en aan de mogelijkheid van een rechtsbedeeling voor ons volk in zijn eigen taal? Hector Le Bon behoorde te Leuven tot de schaar van de jonge juristen die, zonder schrik of schroom, en in uiterst ongunstige omstandigheden, hun wilskracht en hun geestdrift hadden ten dienste gesteld van een gedachte die eerst veel later werkelijkheid zou worden.

Doctor in de rechten geworden, vestigt zich Hector Le Bon, als advocaat, te Antwerpen: anderen zullen zeggen wat hij gedaan heeft om aldaar zijn ideaal te dienen zoowel in eigen kring als aan de balie, hoe hij zijn overtuiging deed deelen door zijn stagiaires en zijn medewerkers, en hoe standvastig hij medearbeidde in de Vlaamsche conferentie van de Jonge Balie.

In het jaar 1897 wordt het Rechtskundig Tijdschrift opgericht, en H. Le Bon zal daaraan medewerken. In 1899 komt de Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden tot stand met het doel: de studie van het recht door middel van het Nederlandsch te beoefenen, en de taalrechten van het Vlaamsche volk te doen eerbiedigen. Het zwaartepunt van de Vlaamsche rechtsbeweging is alsdan te Antwerpen, en tusschen de jonge werkers vinden wij alweer Hector Le Bon. Het eerste Vlaamsch rechtskundig congres wordt te Antwerpen gehouden in de maand Juli 1900.

Enkele jaren later, in 1907, heeft H. Le Bon de leiding van het Rechtskundig Tijdschrift in handen. Wanneer in 1921 deze tribuun van de Vlaamsche

juristen opnieuw wordt opgericht, wordt Le Bon voorzitter van den opstelraad.

Zoo gaat het leven van dezen man in één lijn, geschraagd door een diepe overtuiging en een sterk geloof aan de heiligheid van zijn zaak.

Hector Le Bon werd in het najaar 1932, voor een termijn van drie jaar, verkozen tot Voorzitter van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, als opvolger van wijlen Prof. Mr. H. de Hoon.

Waar zijn voorganger, na een leven van taaien strijd, uit ons midden werd gerukt, zonder dat het hem gegeven werd den triomf te beleven van de gedachte waarvoor hij streed, heeft Voorzitter Le Bon niet alleen de voldoening gekend de wettelijke vervlaamsching van het Gerecht te zien voltrekken, maar tevens in den eindstrijd een levendig aandeel te nemen.

De kampanje voor de vervlaamsching was volop ingezet wanneer hij het Voorzitterschap waarnam.

Onmiddellijk werd onder zijn impuls de actie van den Bond verscherpt, en op intenser wijze gevoerd.

Op Congressen, en algemeene vergaderingen, nam tot driemaal toe de kwestie van de vervlaamsching van het Gerecht het meerendeel van de agenda in beslag.

De achtereenvolgende voorstellen die in het Parlement waren gedaan, werden door Commissies uit den Raad van den Bond onder de leiding van Le Bon aan een nauwgezet onderzoek onderworpen.

In het behandelen van deze aangelegenheid kwamen de kenmerkende eigenschappen van Mr. Le Bon, vasthouden aan de principieele richting en tegelijker tijd soepelheid in de verwezenlijking, telkens weer tot uiting.

Mr. Le Bon leidde ook het initiatief tot het inzetten van een kampanje van volksvergaderingen in de voornaamste steden van Vlaanderen, ten einde bij de breede massa belangstelling voor dezen strijd te wekken.

Op de groote volksvergadering waarmede deze veldtocht werd ingeluid in de beurs te Antwerpen, trad Mr. Le Bon zelf als spreker op.

Dezelfde werking werd door hem in zijn hoedanigheid van Senator, met zoo mogelijk nog meer krachtadigheid gevoerd.

Zonder overdrijven mag worden getuigd dat zijn aandeel in het tot stand komen van een bevredigende wet, een van de allergrootste is geweest.

Zijn voorzitterschap was de waardige bekroning van een lange loopbaan, de wet op het Gerecht een gelukkige verwezenlijking van een sedert vijftig jaar door Hector Le Bon gekoesterde gedachte.

De Vlaamsche juristen zullen het aandenken van dezen grooten, verdienstelijken leider dankbaar in eere houden.

* * *

REDE VAN Mr. J. STOCKMANS,
*Voorzitter van de Vlaamsche Conferentie
der Balie van Antwerpen*

Pas enkele dagen geleden bracht de Vlaamsche Conferentie der Balie, — en dit op korte jaren —, haar vijfden oud-voorzitter ten grave. Nog onder den diepen indruk dezer gebeurtenis, staan wij verslagen door de nieuwe beproeving: het verscheiden van onzen deken, onzen eere-Voorzitter, Mr. Hector Le Bon.

Onze smart is grenzeloos, want onze conferentie verliest haar wijzen raadgever, haar dapperen kamper, en dit op het oogenblik dat wij ons voorbereidden onzen Eere-Voorzitter te viëren om de bekroning van zijn levenslange strijd voor de Vervlaamsching van het Gerecht, samen met zijn vijftigjarig beroepsjubileum als advokaat.

Het woord dat ik spreek richt zich tot den bezieler der Vlaamsche Conferentie, in dewelke hij zijn hooge hoedanigheid ten dienste stelde der jongere confraters.

Uw rechtskundige wetenschap, uw schrandere en fijne geest, uw redenaartalent, stelden U, geachte Eere-Voorzitter, op het voorplan. In beruchte zaken weerklonk uwe stem in de Assisenzaal; voor onze verschillende rechtscollages pleitte U de meest verscheidene en belangrijke zaken, aan dewelke U met hart en ziel waart verkleefd.

Voorbeeld van werkzaamheid en orde, dwongt hij den eerbied af van uwe confraters en van de magistratuur, zoodat U weldra onder de groote meesters der Antwerpsche Balie werd geteld.

Met kalme vastberadenheid pleittet U in het Nederlandsch en U hadt den gelukkigen durf voor alle rechtbanken uwe prachtige pleidooien in Uwe moedertaal te laten weerklinken.

De vervlaamsching van het gerecht was van af den beginne uwer loopbaan een der idealen voor dewelke U 50 jaar hebt gestreden.

Reeds in 1900 richttet U het eerste Vlaamsche Rechtskundig Congres mede in, en niemand zal twifelen hoe deze in de latere jaren tot de vervlaamsching hebben bijgedragen.

Toen U reeds een vooraanstaande plaats aan de balie hadt ingenomen werd U in 1911 tot 1913 als Voorzitter der Vlaamsche Conferentie uitgeroepen om in 1919 herkozen te worden.

Groot waren uwe verdiensten en onze Conferentie mocht zich verheugen in een ongekenen bloei.

Sedertdien, alhoewel U, uwe beste krachten besteedt ten dienste van het algemeen welzijn, bleef U de conferentie van ganscher harte genegen, en om deze verdiensten op blijvende wijze te herinneren, werd U in 1926 tot Eere-Voorzitter uitgeroepen, en U bleef de trouwe leider, de wijze vertrouwensman.

Hoe hebben wij U nog dit jaar bewonderd in den strijd voor de vervlaamsching van het Gerecht, waarvan U in den Senaat de behendige, geduldige en doordrijvende verdediger, de bezieler zijt geweest.

Dit alles gebeurde met dien zachten glimlach welke uit uw wezen straalde, en waarvan wij de zoete herinnering zullen bewaren; met die altijd gelijke kalmte welke u zoo menigmaal diende om uwe meest geduchte tegenstrevers oogenblikkelijk te ontwapenen.

Wanneer U in 1930 als hoofdsteller van het Rechtskundig Tijdschrift schreeft: « Het zonnen zal stralen over eene bezielde Vlaamsche Rechtsbewe-

ging », voeldet U reeds welke rijke vruchten uw schoon voorbeeld, uw edel streven, zouden afwerpen.

Een jonge schaar van Vlaamsche juristen stond op, het Rechtskundig Weekblad verscheen, uw werk gedijdt. Het Gerecht vervlaamscht. Nu dit alles voltrokken is, en U het zoete genot voelde, uwe pogingen bekroond te zien, zijt u kalm ingeslapen, in vrede, met den troost een leven rijk aan verdiensten voor uw volk ten beste gegeven te hebben.

Rechtzinnig, en diep getroffen, begroeten en danken Wij U. U waart een man vol plichtbesef die altijd het goede hebt nagestreefd. Gesterkt door uw diep-christelijk geloof, zult U de belooning uit Gods handen ontvangen hebben.

De Vlaamsche Conferentie biedt aan uwe diep-beproefde Gade, aan hare confraters Mrs Karl, Philippe, Herman, en aan de familie Le Bon, de eerbiedige uitdrukking van haar innig meevoelen in het onherstelbaar verlies dat hen treft.

Nooit zullen wij onzen diep-betreurden Eere-Voorzitter vergeten.

ROUWHULDE

*aan Wijlen Meester Le Bon gebracht op de
Openingsvergadering van het Rechtsgenootschap
op 5 November 1935, door den Heer De Gryse,
ondervoorzitter.*

Mijne Heeren,

Wij hebben den droeven plicht, bij het openen der Gerechtelijke Zittingen van ons Genootschap, te rouwen om het overlijden van een onzer verdienstelijkste voorgangers en beschermende eereleden: den Heer Advokaat, Senator Le Bon.

Op 28 Oktober l.l. inderdaad vernamen wij de pijnigende tijding van zijn heengaan.

Het Vlaamsche Rechtsgenootschap maakt het, bij deze: zijn eerste zitting, tot zijn plicht de passende hulde van dankbaarheid en waardeering te brengen aan hem die in de rij van zijn oud-leden een buitengewoon verdienstelijke rol heeft weten te vervullen.

Bij het gedenken van het 50-jarig jubileum van het Genootschap, — dan wanneer onze gedachten vreugdevol teruggaan naar de dies natalis: 4 November 1885, vinden wij op dit bijzonder heugelijk datum den naam van den Heer Le Bon verbonden aan de stichting, en weten wij hem optreden als eerste ondervoorzitter.

Wij hoorden hoe zijn leven van dan af, zonder verpoozing in het teeken bleef der juridische waardigheid en ten dienste stond der Vlaamsche Gemeenschap. Gekend advokaat der Antwerpsche Balie, werd hij trouwens de heftige verdediger der Katholieke Volksbelangen; Hoogstaand jurist won hij den eerbied voor de Vlaamsche Rechtsgeleerdheid; Rechtshapen man vooral werd hij de waardige en wakkere vertolker in Senaat der Vlaamsche Rechtseischen. Eenzelfde beweging doortrok zijn heele leven: de beweging van zijn hart naar dit van zijn volk.

Graag hadden wij het geluk genoten den heer Le Bon, op deze vergadering te kunnen verwelkomen als eerste medewerker van het jubilerend Rechtsgenootschap. Het mocht, helaas, niet zijn.

De droefheid om zijn heengaan, laat ons de rijke werkelijkheid van zijn heerlijke loopbaan, des te dieper aanvoelen. De hulde bij zijn dood inderdaad weten wij terugslaan op zijn heele leven.

De leden van het Vlaamsche Rechtsgenootschap

waardeeren het als een uitzonderlijke eer, bij den dood van hun verdienstelijken medestichter, met dankbaarheid zijn aandenken in eere te houden, en zijn levensbeeld voor te dragen als toonbeeld van intellectuele, Vlaamsche waardigheid.

RECHTSGENOOFSCHAP TE LEUVEN

Op Dinsdag, 5 November 1935, werd het geheel vernieuwde lokaal van het Rechtsgenootschap plechtig ingehuldigd.

Het Rechtsgenootschap stelt zich vooral tot doel de Vlaamsche studenten te Leuven de gelegenheid te verschaffen zich in het pleiten van correctioneële en burgerlijke zaken te oefenen. Tot nog toe geschiedde zulks in een zaaltje dat zoo arm was ingericht dat het werkelijk tot een catacomben-stemming aanleiding gaf.

De tijd is echter voorbij dat de Vlamingen zich moeten verbergen, of vergenoegen met minderwaardige bestaansmogelijkheden. Zoo ook voor het Rechtsgenootschap. Van het verlof werd gebruik gemaakt om de zaal om te tooveren in eene keurige en zeer modern versierde rechtbank.

De muren werden bekleed met eene lambiseering in Lunbahout. Het verhoog waarop de rechters moeten plaats nemen, evenals de andere meubelen, zijn uit hetzelfde hout gemaakt en versierd met rood koper. Op den achtergrond prijkt een mooi kruis.

Daar de zaal niet al te groot is, moesten de uitnodigingen streng beperkt worden. Onder de aanwezigen bemerken wij Z. Exc. Mgr Ladeuze, Rector Magnificus, en Mgr. Kruysberghs, vice-rector der Universiteit, de Heer Maes, Voorzitter der rechtbank van eersten aanleg te Leuven, Prof. Orban, van Gent, Prof. Hermesdorf, van Nijmegen, benevens andere hoogleeraren en een keur van Vlaamsche studenten.

Prof. De Vos, van Brussel, Prof. Veldekens, deken der Fakulteit, en Prokureur-Generaal Hayoit de Thermicourt, hadden zich laten verontschuldigen.

De vergadering werd geopend door Prof. Van Dievoet, voorzitter van het Rechtsgenootschap omringd door de andere leden van het Bestuur. In naam van den raad van beheer werd dan door Mter K. Van Tigem de zaal overhandigd aan de studenten. In trefende bewoordingen schetste de spreker de rol van den advocaat, en wees hij op de beginselen die zij bij het pleiten moeten inachtnemen.

De heer De Gryse, ondervoorzitter van de vereeniging, dankte namens de studenten. Hij beloofde dat van de nieuwe gerechtszaal een dankbaar gebruik zou worden gemaakt tot meerdere vorming van het nieuwe Vlaamsche Juristen geslacht.

Onmiddellijk daarop nam de eerste terechtzitting een aanvang. Het Rechtsgenootschap werd in een oogwenk omgetooverd in eene Kamer van het Hof van Beroep.

Raadsheeren en advocaten in toga namen bezit van het verhoog.

Doch alvorens met de behandeling van de eerste zaak te beginnen, aanhoorde de gansche vergadering rechtstaande de roerende hulde door den Voorzitter van het Hof gebracht aan wijlen Hector Le Bon, die over vijftig jaar, als eerste ondervoorzitter van het Rechtsgenootschap fungeerde.

Daarna werd dan een zeer interessante strafzaak gepleit. Het is onmogelijk in het kort bestek van dit verslag den inhoud dezer keurig verzorgde pleidooien weer te geven. Doch het was werkelijk een festijn

van jeugdige welsprekendheid dat veel belooft voor de toekomst van onze aankomende juristen.

Terwijl het Hof zich had verwijderd om te beraadslagen schetste Prof. Van Dievoet, in een korte rede, de geschiedenis van het ontstaan dezer gerechtszaal die te danken is aan de vrijgevigheid der oud-leden.

Na voorlezing van het arrest, dat niet misplaatst zou zijn, zoo wat den inhoud als wat den vorm betreft in een rechtskundig blad, gaven enkele der uitgenoodigden hunne indrukken weer: Prof. Orban, namens de rechtsfaculteit te Gent, Prof. Hermesdorf, namens de Rota Carolina te Nijmegen, en Mgr Cruysberghs, namens de akademische overheid. Allen waren het eens om hunne bewondering voor het geleverde werk uit te drukken.

Studenten en genoodigden verbroederden daarna bij een gezellige thee.

BALIELEVEN

JONGE BALIE VAN BRUGGE

Ze dreigde te vergaan met man en muis... doch het Bestuur poogde, voor de derde maal! het zinkende schip van de Jonge Balie te redden!

En het wonder is gebeurd...

Dinsdag j.l., na een brandbrief door het Bestuur, op het laatste oogenblik, rondgestuurd, waren 12 jongeren aanwezig en mochten zij zich verheugen in het zeer gewaardeerd gezelschap van Mter De Monie, oudere van jaren, doch jong van hart, die gedurende de talrijke jaren tijdens dewelke hij het Voorzitterschap waarnam van het Bureel voor kosteloze raadplegingen, nooit opgehouden heeft de jongere advocaten met aandrang den weg naar de Jonge Balie te wijzen. Mter De Monie kwam de 13de binnen: een geluksnummer!

Bijna stipt op uur kon de vergadering geopend worden. Onmiddellijk werd overgegaan tot de verkiezing van twee nieuwe bestuursleden. De keus viel op de konfraters Lantsoght en Algoet.

Het Bestuur is nu dus samengesteld als volgt:

Voorzitter: Mter Vanden Bussche L. B.

Bestuurder: Mter Samyn A.

Sekretaris: Mter Boudolf J.

Penningmeester: Mter Botte A.

Raadsleden: Mters Lantsoght en Algoet.

Daarna gaf Mter Vanden Bussche een zeer klaar overzicht betreffende de nieuwe wet over de taalregeling bij het gerecht.

Vervolgens kwam de beurt aan Mter Samyn die handelde over de Voorziening in Verbreking, in strafzaken, en deed uitschijnen dat het Verbrekingshof maar zelden «verbreekt» doch 9 op 10 maal de voorziening verwierpt.

Om te eindigen werd aan ieder lid een bepaalde taak toevertrouwd, en de dagorde voor de a.s. vergadering bepaald.

Zonder nieuwe uitnodigingen, grijpen de vergaderingen plaats op den 1^{en} en 3^{en} Dinsdag van de maand. Goed heil! Jonge Balie van Brugge; ge waart den dood nabij... doch hebt niet willen sterven!